

Brüssel, 24.2.2021
COM(2021) 82 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus
kliimamuutustega kohanemise strateegia**

{SEC(2021) 89 final} - {SWD(2021) 25 final} - {SWD(2021) 26 final}

1. KLIIMAMUUTUSTE MÕJU REAALSUS – TEGUTSEDA TULEB KOHE

Kliimamuutused on meie praegune tegelikkus, seega peame tagama oma vastupanuvõime tulevikuks. Äsja lõppes maailma kõige kuumem aastakümme alates mõõtmiste algusest. Selle jooksul registreeriti kõige soojem aasta kaheksal korral. Inimesed, meie planeet ja jõukus on kliimamuutuste suhtes haavatavad, seega peame vältima kohanemisvõimetust ja kohanema vältimatuga¹. Ning me peame seda tegema kiiremini, arukamalt ja süsteemsemalt. COVID-19 pandeemia ränk mõju meie tervisele ja sotsiaal-majanduslikule heolule on otsene hoiatus ebapiisava ettevalmistusega kaasnevate ohtude kohta. Valikud, mida me praegu teeme, peavad looma parema maailma.

Kogu kasvuhoonegaaside heite peatamine ei hoiaks ikkagi ära juba avalduvat kliimamõju. See esineb veel aastakümneid, isegi kui maailmas ja Euroopas kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks tehtavad jõupingutused annavad tulemusi. Ka heite märkimisväärne ajutine vähenemine, mille põhjustasid näiteks 2008. aasta finantskriis ja COVID-19 pandeemiast tingitud majandushäired, ei mõjuta globaalse soojenemise üldist trajektoori kuigivõrd. Olulised rahvusvahelised lubadused saavutada kliimanetraalsus suurendavad parima võimaliku stsenaariumi realiseerumise tõenäosust, kuid isegi sel juhul oleks vaja teha kohanemiseks märkimisväärseid jõupingutusi.

Äärmuslikud kliima- ja ilmastikunähtused on muutumas sagedasemaks ja rängemaks². Seetõttu on ka looduskatastroofide arv ja nende tekitatud kahju viimase kahe aastakümne jooksul järsult suurenenud³. Need äärmuslikud nähtused võivad olla mitmesugused, näiteks seninägematud metsatulekahjud ja kuumalained ülalpool põhjapolaarjoont, laastavad põuad Vahemere piirkonnas, hävitavad orkaanid ELi äärepoolseimates piirkondades ning enneolematud kooreüraskirüüsted Kesk- ja Ida-Euroopa metsades. Aeglaselt kujunevad nähtused, nagu kõrbestumine, elurikkuse vähenemine, pinnase ja ökosüsteemide seisundi halvenemine, ookeanide hapestumine ja meretaseme tõus, on pikas perspektiivis samavõrd laastavad.

Kliimamuutuste mõjul on kaugeleulatuvad tagajärjed nii liidus kui ka sellest väljaspool. Veepuudus ELis on mõjutanud majandustegevust nii erinevates valdkondades nagu põllumajandus, vesiviljelus, turism, elektrienergia ja kaubavedu jõgedel. See ei mõjuta mitte ainult majandust, vaid ka üha enam kuumalainete all kannatavate eurooplaste tervist ja heolu (kogu maailmas oli 2019. aasta ohviterohkeim looduskatastroof Euroopa kuumalaine, mille tõttu suri 2 500 inimest). Samuti ohustab see toiduga kindlustatust, süvendab olemasolevat sotsiaalset ebavõrdsust ja seab ohtu kultuuripärandi. Kaubanduse ja rände kaudu avalduv dominoefekt ja üle kanduv mõju on näited sellest, kuidas ka väljaspool Euroopat esineval kliimamõjul on juba praegu ELile omad tagajärjed (mis edaspidi aina kasvavad). Sellest tulenevalt ei ole rahvusvaheline kliimamuutustele vastupanu võime⁴ ELi ja selle liikmesriikide jaoks mitte ainult solidaarsuse, vaid ka avatud strateegilise autonoomia ja omakasu küsimus.

---

¹ Kohanemise all mõistetakse tegeliku või eeldatava kliima ja selle tagajärgedega kohanemise protsessi ([IPCC 5. hindamisaruanne](#)). See ei ole ühekordne hädaolukorrale reageerimine, vaid rida ennetavaid meetmeid, mille eesmärk on tegeleda ohu (nt põud, merevee taseme tõus), riskile avatuse (nt vähem vett lõunas) ja haavatavuse (nt vaesus või hariduse puudumine) seostega. Olukorda raskendavad asjaolud (ja ohud) tulenevad murdepunktidest (st künnised kliimamuutuste toimumise kiiruses), nagu igikeltsa sulamine, merejää kadu või metsade massiline suremine.

² <https://www.eea.europa.eu/highlights/soer2020-europes-environment-state-and-outlook-report>

³ <https://www.undrr.org/news/drrday-un-report-charts-huge-rise-climate-disasters>

⁴ Kliimamuutustega kohanemise ja neile vastupanu võime kohta lähemalt vt [IPCC](#).

Sagedasematest äärmuslikest kliimaga seotud nähtustest põhjustatud majanduslik kahju suureneb. ELis on see kahju juba praegu keskmiselt üle 12 miljardi euro aastas. Konservatiivsed, prognooside vahemiku alumisse ossa jäävad hinnangud lasevad arvata, et üleilmne soojenemine 3 °C võrra üle tööstusajastu eelse taseme toob ELi majandusele kaasa vähemalt 170 miljardi euro suuruse kahju aastas (1,36 % ELi SKPst⁵). Aeglane merevee taseme tõus valmistab järjest rohkem muret ka rannikualadele, mis annavad ligikaudu 40 % ELi SKPst ja on koduks umbes 40 %-le ELi elanikkonnast. Kahjud jagunevad ebaühtlaselt ning kannatada saavad piirkonnad, mis võivad juba seista silmitsi selliste probleemidega nagu aeglane majanduskasv või suur noorte tööpuudus.

Euroopa on asunud võitluses kliimaprobleemidega tegudele. EL võttis kohustuse saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja 2030. aastaks kõrgem eesmärk vähendada heitkoguseid vähemalt 55 % võrreldes 1990. aastaga. Euroopa Parlament, mitu liikmesriiki ja enam kui 300 linna on tunnistanud, et meil on kliimakriis. Euroopa Ülemkogu sõnas oma järeldustes, et kliimamuutused on eksistentsiaalne oht. EL kiitis heaks juhtide 2020. aasta lubaduse seista looduse eest,⁶ et võidelda ühiselt kliima- ja elurikkuse kriisiga. Järgmise põlvkonna ühtekuuluvuspoliitika programmides ning taaste- ja vastupidavusrahastus rohepöördele keskendumine annab võimaluse teha varem ära investeeringud ja reformid, mis võivad aidata suurendada kliimašokkidele vastupanu võimet ja kiirendada majanduse CO₂ heite vähendamist. Kestliku majandustegevuse ELi taksonoomia loob erasektori jaoks raamistiku kliimakindlate investeeringute hõlbustamiseks. Üksikisikute tasandil on üle 93 % eurooplastest arvamusel, et kliimamuutused on tõsine probleem, ja 70 % eurooplastest on nõus, et kliimamuutustega kohanemine on tervitatav.

Kohanemise tähtsust tunnistatakse üha enam kogu maailmas, kuid mitmes aruandes on toodud esile puudujääke valmisolekus⁷. Äärmuslikud ilmastikunähtused ja nende tagajärjed leiavad peaaegu pidevat meediakajastust ning nende suurem võimsus ja sagedus, mida kliimamuutused põhjustavad, on maailmas avalikus diskussioonis esikohal. Ülemaailmne kliimamuutustega kohanemise komisjon on rõhutanud, et sageli on kohanemislahendused igal juhul kasulikud, st väärivad rakendamist, olenemata lõplikust kliimasuundumusest. See tuleneb sellest, et nendega kaasnevad mitmesugused hüved, eelkõige looduspõhiste lahenduste ja katastroofiohu ennetamise puhul, ning kohanemine annab kolmekordset kasu: inimohvrite, looduse hävimise ja materiaalse kahju vältimine tulevikus, majandusliku kasu loomine riskide vähendamise, tootlikkuse suurendamise ja innovatsiooni ergutamise kaudu ning sotsiaalne, keskkonnaalne ja kultuuriga seotud kasu.

Tekstikast 1. Põudade näide

Muutuva kliima tõttu seisavad paljud Euroopa piirkonnad juba praegu silmitsi sagedasemate, rängemate ja kauem kestvate põudadega. Põudadel⁸ võib olla dominoefekt – näiteks vähendavad need jõgede ja põhjavee taset, pärsivad puude ja põllukultuuride kasvu, suurendavad kahjurite rünnakuid ja soodustavad metsa- või maastikupõlenguid. Euroopas mõjutab suurem osa põudade põhjustatud kahjust (ligikaudu 9 miljardit eurot aastas) põllumajandust, energiasektorit ja avalikku veevarustust. 2018., 2019. ja 2020. aastal Lääne- ja Kesk-Euroopat tabanud äärmuslikud põuad põhjustasid suurt kahju. Ainuüksi 2018. aastal olid põllumajanduskahjud Prantsusmaal ligikaudu 2 miljardit eurot, Madalmaades 1,4 miljardit eurot ja Saksamaal 770 miljonit eurot. Kui globaalne soojenemine oleks 3 °C,

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/economic-impacts>

⁶ <https://www.leaderspledgeformature.org/>

⁷ 2020. aasta kohanemiserinevuste aruanne, ülemaailmse kliimamuutustega kohanemise komisjoni aruanded [Adapt Now](#) („Aeg kohaneda“) ja [State and trends in adaptation 2020](#) („Kohanemise seis ja suundumused 2020. aastal“).

⁸ Põud on ebatavaline ja ajutine veepuudus, olgu see siis kas atmosfääris sisalduv vesi, pinnavesi või põhjavesi.

esineksid põuad kaks korda sagedamini ja absoluutne iga-aastane põudadest tekitatud kahju suureneks Euroopas 40 miljardi euronii aastast, kusjuures enim mõjutatud oleksid Vahemere ja Atlandi ookeani piirkonnad⁹.

EL võib võidelda põuade vastu liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames võetavate lühiajaliste hädaolukordadele reageerimise meetmetega ning loodud on ka kogu ELi hõlmavad varajase hoiatamise süsteemid. Liikmesriigid rakendavad veepoliitika raamdirektiivi alusel vesikondade integreeritud majandamise kavu ning osa liikmesriike on võtnud ohualtide vesikondade jaoks vastu põuaohjekavad. Kuna pikemas perspektiivis võivad põudadest olla ohustatud peaaegu kõik vesikonnad, on vaja korralduslikke ja tehnilisi kohanemislahendusi. Põllumajanduses hõlmab see vee säästvat (taas)kasutamist, mulla majandamist ja taimkatet, põuakindlaid kultuure, vertikaalset taimekasvatust või isegi maakasutuse planeerimist ja kahjustatud alade taastamist. Energia ja transpordi valdkonnas hõlmab see ettevalmistusi häireteks veeteedel, mida kasutatakse kaubavedudeks, ning hüdroenergia tootmise ja elektri jaamade jahutamise seotud häireteks¹⁰. Joogiveega seoses on vaja edendada vee säästmist kodutarbijate seas või täiendada veevarustuse ja -hoidlate taristut.

2. KLIIMAMUUTUSTE SUHTES VASTUPANUVÕIMELISE LIIDU KUJUNDAMINE

Euroopa roheline kokkulepe, mis on ELi majanduskasvu strateegia kestliku tuleviku jaoks, põhineb arusaamal, et rohepööre on võimalus ning tegevusetusega kaasnevad tohtu suured kulud. Kokkulepe on tõendus ELi juhtrollist halvima ärahoidmisel, pühendudes kliimaneutraalsusele, ja parema valmisoleku tagamisel, võttes ambitsioonikamaid kohanemismeetmeid, mis tuginevad ELi 2013. aasta kohanemisstrateegiale¹¹.

Pikaajalise visiooni kohaselt on EL 2050. aastal kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeline ühiskond, mis on kliimamuutuste vältimatu mõjuga täielikult kohanenud. See tähendab, et 2050. aastaks, mil me soovime saavutada kliimaneutraalsuse, oleme kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja kavandatava Euroopa kliimaseadusega¹² kohanemisvõimelisemad ja kliimamõju suhtes võimalikult vähe haavatavad.

Euroopa kliimaseaduse ettepanekuga pannakse alus kõrgematele kohanemiseesmärkidele ja kohanemispoliitika sidususele. Sellega kehtestatakse nii kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik kui ka kliimamuutustega kohanemise 2050. aasta eesmärk, kajastades ELi õiguses ühist rahvusvahelist arusaama, et kohanemise nimel on vaja tegutseda (s.o ülemaailmne kliimamuutustega kohanemise eesmärk Pariisi kokkuleppe artiklis 7 ja kestliku arengu eesmärk 13). Kõnealuse ettepanekuga kohustatakse ELi ja selle liikmesriike tegema pidevaid edusamme, et suurendada kohanemis- ja vastupanuvõimet ning vähendada haavatavust kliimamuutuste suhtes. Uus kohanemisstrateegia näitab teed ja pakub lahendusi, mis aitavad neid edusamme teha. Kohanemispoliitika süsteemset laadi arvestades rakendatakse kohanemismeetmeid lõimituna muude Euroopa roheline kokkuleppe algatustega, nagu elurikkuse strateegia, renoveerimislaine, strateegia „Talust taldrikule“, ringmajanduse ja nullsaaste tegevuskava, metsastrateegia, mullastrateegia, aruka ja säästva liikuvuse strateegia ning uuendatud kestliku rahanduse strateegia.

⁹ PESETA IV aruanne <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/droughts>

¹⁰ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/water-energy-nexus-europe>

¹¹ Kliimamuutustega kohanemist käsitlev ELi strateegia, [COM\(2013\) 216 final](#).

¹² Euroopa kliimaseadus, [COM\(2020\) 80 final](#).

2013. aasta kohanemisstrateegia raames on EL viimastel aastatel juba võtnud meetmeid oma vastupanuvõime suurendamiseks¹³. Kõik liikmesriigid on nüüdseks kehtestanud riikliku kohanemisstrateegia või -kava, kliimamuutustega kohanemine on lõimitud ELi poliitikavaldkondadesse ja pikaajalisse eelarvesse ning platvormist „Climate-ADAPT“¹⁴ on saanud oluline kohanemisalaste teadmiste allikas. Ülemaailmne kliimamuutustega kohanemise komisjon tunnustas ELi, kes integreeris esimesena kliimariskidega seotud kaalutlused otsuste tegemise protsessi¹⁵. Käesolevas uues strateegias tuginetakse sellele kogemusele, seatakse kõrgemad eesmärgid ja laiendatakse tegevust, et hõlmata uusi valdkondi ja prioriteete.

Liikmesriigid on ka edaspidi peamised rakenduspartnerid ning ambitsioonikamad ja ennetavamad ELi tasandi meetmed aitavad neil täita oma kohanemisvajadusi. Lisatud mõjuhindang¹⁶ kinnitab vajadust suurema ELi tasandi toetuse järele. Isegi kui kohanemisega seotud väljakutsed on spetsiifilised ning omased konkreetsele kohale, on lahendused sageli laialdaselt ülekantavad ja rakendatavad piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil. Paljudel kliimamuutuste tagajärgedel on tugev piiriülene mõõde (nt Arktikas, makropiirkondades või vesikondades) või rahvusvaheline mõõde (ELi äärepoolseimad piirkonnad ning ülemeremaad ja -territooriumid) ning ELi-spetsiifiline mõju ühtsele turule. Solidaarsus liikmesriikides ja nende vahel on väga oluline selleks, et saavutada vastupanuvõime õiglasel ja ausal viisil. Komisjon teeb liikmesriikidega tihedat koostööd, et rakendada käesolevat strateegiat ning viia rahvusvahelised ja ELi kohanemismeetmed omavahel paremini kooskõlla. Sellest on kasu ka piirkondliku ja kohaliku tasandi kohanemistegevuses, samas kui Euroopa kliimapakt¹⁷ võimendab üksikisikuid, kellel on kohanemisstrateegia edukuses suur roll¹⁸.

Kohanemisega seotud väljakutse suurus muudab selle kõikide valitsemistasandite ja kogu ühiskonna ettevõtmiseks. On väga oluline, et era- ja avalik sektor teeksid tihedamat koostööd, eelkõige kohanemismeetmete rahastamisel. Käesolev strateegia aitab suuna näitamise ja töövahendite väljapakumise erasektoril teha kindlaks riske ja juhtida investeeringuid kliimamuutustega kohanemisse ja vastupanuvõime suurendamisse (ning vältida halvasti kohanemist). Pakkudes lahendusi, et aidata reageerida kasvavale murele, mida kliimamuutuste mõju tekitab (nt mittefinantsteabe avalikustamise kohustus, kestliku majandustegevuse ELi taksonoomia ja uuendatud kestliku rahanduse strateegia), on strateegia abiks suurettevõtetele, VKEdele, kohalikele ametiasutustele, tööturu osapooltele ja üldsusele. Strateegia aitab samuti parandada väärarusaama, et kohanemine on üksnes kulu – see on investering.

Strateegia eesmärk on viia arukama, süsteemsema ja kiirema kohanemise ning rahvusvahelise tegevuse edendamisega 2050. aastaks ellu visioon kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisest liidust. See väljendub kogu poliitikatsükli vältel paremate teadmiste ja andmete kättesaadavuses, poliitika väljatöötamise ja kliimariskide juhtimise toetamises kõigil tasanditel ning kohanemismeetmete kiiremas rakendamises kõigis valdkondades. Uue strateegiaga annab komisjon oma panuse, mis aitab muuta Euroopa kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisemaks. Strateegia meetmete täielik rakendamine annaks Euroopale palju

¹³ Kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia hindamine, [SWD\(2018\) 461 final](#).

¹⁴ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

¹⁵ <https://gca.org/reports/adapt-now-a-global-call-for-leadership-on-climate-resilience/>

¹⁶ SWD(2021) 25 ja SWD(2021) 26.

¹⁷ https://europa.eu/climate-pact/index_et

¹⁸ Eelseisvat Euroopa tuleviku teemalist konverentsi saab ära kasutada selleks, et suurendada kliimamuutustega kohanemise alast teadlikkust kõigil tasanditel.

paremad võimalused tulla kliimamõjuga toime juba 2030. aastaks. See eeldab, et kohanemisalane teadlikkus ja planeerimine on jõudnud igasse kohalikku omavalitsusse, ettevõttesse ja kodumajapidamisse, kohanemismeetmete rakendamine on kõige enam mõjutatute seisukohast hästi edenenud ning on võetud üleilmne juhtroll sellistes valdkondades, nagu kliimateenused, kliimakindluse tagamine ja looduspõhised lahendused.

2.1. Arukam kohanemine: teadmiste täiendamine ja ebakindlusega toimetulek

Edusammudele vaatamata on meie kohanemisalastes teadmistes endiselt suured lüngad.

Kliimamuutustega kaasnevad paljud ohud, mis mõjutavad peaaegu kõiki sektoreid. Seetõttu on tulemuslike meetmete võtmiseks vaja väga suurt teadmusbaasi. Arvestada tuleb ka ebakindlust seoses sellega, kui kiiresti ja kui palju kliima muutub ning looduslikke ja inimeste loodud süsteeme mõjutab, ning seoses poliitika ja meetmete tulemuslikkusega. Üha enam on vaja, et kogu kättesaadavat rikkalikku kliimateavet kasutataks kohandatud ja kasutajasõbralike töövahendite väljaarendamiseks. Peame avardama kohanemisalaste teadmiste piire ning koguma rohkem ja paremaid kliimaga seotud andmeid, eelkõige majandusliku kahju kohta. Ning me peame kogu selle teabe kokku koondama.

2.1.1. Kohanemisalaste teadmiste piiride avardamine

Otsuste tegemist ja meetmete võtmist kliimaga seotud ebakindluse tingimustes võib lihtsustada tuginedes uusimatele teaduslikele andmetele. Meil on juba tegutsemiseks olemas hea teadmusbaas, kuid kohanemise, selle kulude, kasu ja meetmete mõju jaotumise teemadega on veel vaja tööd teha. Peame toetuma teadusele ka selleks, et parandada arusaama kliimaohude ning sotsiaal-majandusliku haavatavuse ja ebavõrdsuse vahelisest seosest. Samuti peame välja töötama tulemuslikud ja kaasavad juhtimismehhanismid, mis tagavad poliitikakujundajate ja teadlaste dialoogi, näiteks iga kahe aasta tagant toimuva kliimamuutustega kohanemist käsitleva Euroopa konverentsi kaudu. ELil on sellele kaasaaitamiseks head võimalused, kuna ta saab ära kasutada oma teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide, kosmoseprogrammi ja liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames saadud kogemusi. Vaja on teha veel edusamme, näiteks modelleerimise valdkonnas, et hinnata täpsemalt tulevase kahjusid ja kohandada kliimamuutustega kohanemiseks võetavaid meetmeid, samuti selleks, et paremini mõista tervisele avalduvat mõju, samaaegsete või järjestike kliimamõjude dominoefekti või murdepunkte Maa süsteemides¹⁹.

Digiüleminek on rohelise kokkuleppe kohanemiseesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega. Kõik ELi teaduslike juhtalgatuste, nagu Copernicus²⁰ ning Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk (EMODnet),²¹ kogutavad andmed on vabalt ja avalikult kättesaadavad kõigile kasutajatele kogu maailmas. Copernicuse kliimamuutuste teenus jätkab andmete kasutatavuse parandamist ja arendab edasi näiteks selliseid teenuseid nagu äärmuslike ilmastiku- ja kliimanähtuste kliimamuutustele omistamise teenus²². Peame edendama uusimate digitehnoloogiate ja kliimateenuste (nt kaugseire, arukad ilmajaamad, tehisintellekt ja kõrgjõudlusega andmetöötlus) kasutamist, et toetada otsuste tegemist. Algatus „Destination

¹⁹ <https://media.nature.com/original/magazine-assets/d41586-019-03595-0/d41586-019-03595-0.pdf>

²⁰ Copernicuse programm on ELi juhtprogramm. Programm hõlmab maismaad, merekeskkonda, kliimamuutuste ja atmosfääri seiret ning pakub seeläbi täielikku, tasuta ja avatud juurdepääsu tohutule hulgal Maa seire ja kohapealsetele andmetele ning toodetele ja teenustele.

²¹ <https://emodnet.eu/en>

²² Et mõista, mil määral saab äärmuslike ilmastiku- ja kliimanähtusi seostada kliimamuutustega. Vt [Copernicuse kliimamuutuste teenus \(C3S\)](#).

Earth“ ja digiteisikute kontseptsioon²³ on uued paljutöötavad vahendid, mis aitavad parandada meie arusaamist praegusest ja tulevases kliimamõjust maailma ja ka kohalikul tasandil. Samuti edendatakse ookeanidega seotud mõõtmisi ja vaatlust.

Peame paremini mõistma kliimamuutuste, ökosüsteemide ja ökosüsteemiteenuste vastastikust sõltuvust. Käesoleval sajandil on Euroopa Liidu maismaa-alal, sealhulgas kaitsealadel, oodata maismaa ökosüsteemides ja taimkattetüüpides suuri muutusi. Veeringluse ja temperatuuri muutused ning merevee taseme tõus avaldavad ökosüsteemidele täiendavat survet. Prognooside kohaselt kujuneb ookeanide seisund käesoleval sajandil selliseks, mida pole varem nähtud – veetemperatuur tõuseb, hapestumine jätkub ja vee hapnikusisaldus väheneb. Meil on vaja teaduspõhiseid ja töökindlaid ökosüsteemide taastamise ja majandamise meetmeid, mis aitaksid minimeerida riske, parandaksid vastupanuvõimet ning tagaksid elutähtsate ökosüsteemiteenuste ja -tunnuste, nagu toiduga varustamine, õhu ja vee puhastamine, kaitse üleujutuste eest, elurikkus ja kliimamuutuste leevendamine, jätkumise.

Komisjon

- *aitab programmide „Euroopa horisont“, „Digitaalne Euroopa“ ja „Copernicus“ ning Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgu kaudu täita lünki teadmistes kliimamuutuste mõju ja kliimamuutustele vastupanu võime kohta, sealhulgas seoses ookeanidega;*
- *parandab kliimamuutustega kohanemise modelleerimise, riskihindamise ja juhtimisvahendite tehnika taset, liikudes nn varade tasandil modelleerimise suunas.*

2.1.2. Kliimaga seotud riske ja kahjusid käsitlevate andmete täiendamine ja parandamine

Andmed kliimaga seotud riskide ja kahjude kohta²⁴ on väga olulised selleks, et kliimarisikade hindamised oleksid täpsemad. Kõigis uutes investeerimis- ja poliitikaalastes otsustes tuleks kliimat arvesse võtta ning need peaksid olema tulevikukindlad, olgu otsustajateks kas kodu renoveerivad kodumajapidamised, haavatavas piirkonnas ettevõtlust alustavad VKEd, tarneahelaid juhtivad suuremad ettevõtted, uusi laene andvad pangad või üldplaneeringuid tegevad linnad. Arvandmeid katastroofikahjude kohta ei ole praegu piisavalt: sageli neid ei salvestata ja/või ei tehta neid pärast kogumist ligipääsetavates vormingutes ja andmebaasides kättesaadavaks.

Kliimaga mitteametavate otsuste vältimiseks tuleks nii era- kui ka avaliku sektori andmeid salvestada, koguda ja jagada terviklikul ja ühtlustatud viisil. Komisjon edendab ühiste reeglite ja spetsifikatsioonide kehtestamist kliimaga seotud kahjusid ja otseseid kliimarisike käsitlevate andmete salvestamiseks ja kogumiseks ning toetab selliste avaliku ja erasektori andmete kesket ELi tasandil salvestamist komisjoni riskandmete keskuse²⁵ kaudu. Riiklikul tasandil julgustab komisjon kasutama kahjuandmete kogumiseks ja jagamiseks vabatahtlikke avaliku ja erasektori partnerlusi, mis tuginevad liikmesriikide, linnade ja sektoriga tehtavale tõhustatud koostööle. Komisjon määrab kindlaks ka

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/destination-earth-destine#Digital-twins>

²⁴ Need hõlmavad kliimamõju põhjustatud kahju avalikus ja erasektoris, näiteks inimohvrid või kahju taristule või äritegevusele. Samuti kuuluvad siia hädaolukorrale reageerimise ja olukorra taastamise kulud varade tasandil ja eri haldustasanditel. [Kliimarisike ja -kahjusid käsitlevate andmete salvestamine ja jagamine](#) toetab [Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikus](#) tehtavat tööd.

²⁵ <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub/>

andmevajadused ja uurib koos sektoriga, millised on kõige paremad viisid, kuidas koguda kindlustusandjatelt terviklike ja ühtlustatud andmeid, ning vajaduse korral annab ta Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalvele (EIOPA) asjakohased volitused.

Komisjon hõlbustab sidusrühmade juurdepääsu kliimaga seotud riske ja kahjusid käsitlevatele andmetele. Algatuse „GreenData4All“ raames toimuv INSPIRE direktiivi läbivaatamine 2021. aastal annab võimaluse muuta õigusnorme, et hõlmata nendega keskkonna ja kliimaga seotud katastroofikahju andmed ja laiendada üldsuse juurdepääsu ulatust. Kliimaga seotud katastroofikahju andmeid võiks käsitada väärtuslike andmestikena ka avaandmeid ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamist käsitleva direktiivi rakendusakti edaspidistel läbivaatamistel. Ka avaliku ja erasektori partnerluste raames kogutud andmed tehakse võimalikult suures ulatuses kättesaadavaks.

Komisjon

- *soodustab ja toetab oma riskiandmete keskuse kasutamist, et ühtlustada kliimaga seotud riske ja kahjusid käsitlevate terviklike ja üksikasjalike andmete salvestamist ja kogumist, ning innustab riiklikul tasandil avaliku ja erasektori partnerluste loomist, selleks et kõnealuseid andmeid koguda ja jagada;*
- *uurib koos EIOPA ja sektoriga parimaid viise, kuidas parandada kindlustatud kahju käsitlevate ühtsete ja terviklike andmete kogumist, ning annab EIOPA-le vajaduse korral asjakohased volitused;*
- *laiendab keskkonnateabele üldsuse juurdepääsu ulatust INSPIRE direktiivis nii, et see hõlmaks ka kliimaga seotud riske ja kahjusid käsitlevaid andmeid.*

2.1.3. Platvormi „Climate-ADAPT“ muutmine autoriteetseks kliimamuutustega kohanemise Euroopa platvormiks

Kliimateadmisi koondavatel platvormidel on kohanemismeetmete kohta otsuste langetamises üha suurem roll. Platvorm „Climate-ADAPT“ on juba olemas olev abivahend ja teadmiste allikas ning seda laiendatakse järk-järgult, näiteks juurdepääsuga Copernicuse andmetele²⁶. Kuid me peame suurendama selle suutlikkust, kasutajate ja panustajate baasi, teadlikkust platvormist ja platvormi mõju²⁷. Platvorm hoogustab muu hulgas ELi rahastatud projektide raames kogutud teadmiste, heade tavade ja lahenduste jagamist ning seda tehes jõutakse järjest rohkemate kasutajateni, keda kaasatakse ka platvormi panustama. Samuti kogutakse ja töödeldakse platvormi kaudu kõigist asjakohastest allikatest pärit andmeid ning töötatakse seejärel välja kvaliteetne teave. Kavas on arendada edasi ühendusi riikidevaheliste, riiklike ja piirkondlike kohanemisteemaliste platvormidega, samuti ühendusi ja koostalitlusvõimet asjakohaste ressurssidega, mis on seotud kliimamuutuste mõjuga²⁸.

Vajame põhjalikumaid teadmisi kliimaga seotud terviseohtudest ja suuremat suutlikkust nendega toime tulla. Kliimamuutustega seotud terviseohud suurenevad, need on tõsised ja nendega on võimalik toime tulla ainult piiriülest koostööd tehes. Nendeks ohtudeks on muu hulgas kuumusest, üleujutustest või metsatulekahjudest põhjustatud surmajuhumid

²⁶ Copernicuse programmi [hüdaolukordade ohjamise teenuse](#) alla on koondatud Euroopa metsatulekahjude teabesüsteem, Euroopa põuavaatluskeskus ja [Euroopa üleujutuste häiresüsteem](#).

²⁷ Juhindudes platvormi põhjalikust hindamisest, <https://www.eea.europa.eu/publications/sharing-adaptation-information-across-europe>.

²⁸ Näiteks: [Euroopa metsateabesüsteem](#), [ELi mullavaatluskeskus](#), [Euroopa bioloogilise mitmekesisuse teabesüsteem](#), [Euroopa põuavaatluskeskus](#), [elurikkuse teadmuskus](#), [ELi Maa seire teaduskeskus](#).

ja vigastused ning nakkushaiguste ja allergeenide teke ja levimine, mis on seotud nihetega siirutajate ja patogeenide geograafilises levikus²⁹. Kliimamuutused panevad üha rohkem proovile ka riiklike tervishoiusüsteemide võime tõhusalt toimida, nt arendada välja varem Euroopas tundmatute haigustega hakkamasaamise suutlikkust. Komisjon koondab ja ühendab andmeid, töövahendeid ja eksperditeadmisi, et anda teavet inimeste tervisele avalduva kliimamuutuste mõju kohta ning et seda jälgida, analüüsida ja ennetada, lähtudes terviseühtsuse põhimõttest.

Komisjon

- *ajakohastab ja laiendab platvormi „Climate-ADAPT“ kui kliimamuutuste mõju ja nendega kohanemise alaste teadmiste allikat (muu hulgas ühendades selleks eri teabeallikad) ning seire- ja aruandlusmehhanismi;*
- *loob platvormi „Climate-ADAPT“ raames Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskuse.*

2.2. Süsteemsem kohanemine: poliitika väljatöötamise toetamine kõigil tasanditel ja kõigis sektorites

Kliimamuutustel on nii ulatuslik mõju, et meie vastus sellele probleemile peab olema süsteemne. Komisjon jätkab kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutluste aktiivset integreerimist kõikidesse asjakohastesse poliitikavaldkondadesse, mis puudutavad nii avalikku kui ka erasektorit. Selline lõimimine hõlmab rohkemaid sektoreid kui need, mida käsitleti ELi 2013. aasta kohanemisstrateegias (põllumajandus, taristu ja kindlustus). Komisjon toetab kohanemisstrateegiate ja -kavade edasiarendamist ja – mis veelgi tähtsam – rakendamist kõigil valitsemistasanditel. Selles süsteemses lähenemises on kolm valdkondadevahelist prioriteeti: kliimamuutustega kohanemise teema lõimimine makromajandus- ja eelarvepoliitikasse, looduspõhised kohanemislahendused ja kohaliku tasandi kohanemismeetmed.

2.2.1. Kohanemisstrateegiate ja -kavade täiustamine

Kõikide tasandite kohanemisstrateegiad peavad olema tulemuslikud ja põhinema uusimatel teaduslikel andmetel. Kohanemisstrateegiad jäävad olulisteks vahenditeks ka edaspidi. Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused peaksid neid edasi arendama. Komisjon pakub oma tehnilise toe instrumendi kaudu toetust, et suurendada liikmesriikide haldussuutlikkust ELi kliimamuutustega kohanemise poliitika rakendamisel. Komisjon ning osalevad riigid ja piirkonnad edendavad ELi makropiirkondlike strateegiate koostööraamistike, ³⁰ merepiirkondade ja muude merendusstrateegiate, ³¹ Interregi rahastamisprogrammide ning ühise põllumajanduspoliitika pakutavate koostöö- ja võrgustike loomise võimaluste kaudu ka piiriülest koostööd. Liikmesriikidevahelised ning ELi ja kolmandate riikide vahelised kooskõlastatud ja ühised meetmed aitavad kohanemistegevust ellu viia. Komisjon soodustab ka parimate tavade ja ühiste kohanemisprobleemide lahenduste jagamist äärepoolseimate piirkondade seas ja nende naabritega. Ühise kalanduspoliitika toimimise aruandlusprotsessi osana hindab komisjon, kuidas see poliitika aitab kliimamuutustega kohaneda.

²⁹ <https://www.eea.europa.eu/publications/healthy-environment-healthy-lives>

³⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

³¹ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/sea_basins_en

Seire, aruandlus ja hindamine on äärmiselt olulised selleks, et määrata kindlaks usaldusväärne lähtealus, mille suhtes hinnata kohanemisel tehtud edusamme. Energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas rakendusmääruses³² on juba sätestatud liikmesriikide esitatava kohanemist käsitleva teabe struktuur, vorm, esitamine ja ülevaatamine. See usaldusväärne aruandlus toetab ka riiklike energia- ja kliimakavade rakendamist, näiteks ELi energiavarustuse kindluse kaitsmisel kliimamõju eest. Kuigi kohanemise kohalik eripära raskendab sageli võrdlemist, võib seda teha üle mitme riigipiiri ulatuvate alade puhul, kus esinevad ühised kliimarisikid. Selliste alade hulka kuuluvad vesikonnad, mägiipiirkonnad, saared ja äärepoolseimad piirkonnad (mis on kliimamuutuste suhtes eriti haavatavad). Komisjon arendab edasi sobivaid näitajaid ja vastupanuvõime hindamise raamistikku, tuginedes kogemustele, mida on saadud seoses 2013. aasta kohanemisstrateegia jaoks koostatud kohanemisvalmiduse tulemustabelitega, ja tagades kooskõla ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohanemiskomitees tehtava tööga.

Poliitika sidususe tagamisel tuleb kohanemist süstemaatiliselt arvesse võtta, et vältida kohanemise tahtmatut takistamist. ELi ja liikmesriikide poliitika kujundamisel tuleks alati, kui see on asjakohane, pidada kinni järgmistest poliitika sidususe põhimõtetest: tagada, et reguleerimisel ja rahastamisel võetakse arvesse katastroofiohte, et ei tekitataks täiendavalt avatust neile ohtudele; vähendada olemasolevat riski vastupanuvõime, ennetuse ja valmisoleku suurendamise kaudu; juhtida jääriski. Neid põhimõtteid tuleks järgida näiteks pakkumiskutsetes ja valikukriteeriumides, mida kasutatakse ELi rahastatavate projektide puhul, ning neid tuleks arvesse võtta ka poliitika üldisemal kujundamisel. Komisjon parandab Euroopa roheline kokkuleppe kohaselt seda, kuidas parema õigusloome suunistes ja toetavates vahendites käsitletakse kestlikkusega seotud küsimusi. Nii tagab ta, et kliimamuutustega kohanemise probleemistikku võetakse asjakohaselt ja proportsionaalselt arvesse.

Komisjon

- *ergutab piirkondlikku ja piiriülest koostööd ning täiustab koostöös liikmesriikidega riiklike kohanemisstrateegiaid käsitlevaid suuniseid;*
- *ajakohastab kohanemisega seotud seiret, aruandlust ja hindamist, kasutades nõuete ja näitajate ühtlustatud raamistikku;*
- *teeb kättesaadavaks projektide eelhindamise vahendid, mis võimaldavad paremini kindlaks teha kohanemis- ja ennetusprojektidega kaasnevat kasu ja positiivset mõju majandusele;*
- *uuendab parema õigusloome suuniseid ja töövahendeid, et need kajastaksid paremini kliimarisikide juhtimise poliitika sidususe põhimõtteid.*

2.2.2. Kohaliku, individuaalse ja õiglase vastupanuvõime edendamine

Kohalik tasand on kohanemise alus, seega peab ELi toetus aitama suurendada kohalikku vastupanuvõimet. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest,³³ ühise põllumajanduspoliitika vahenditest, programmist LIFE ning taaste- ja vastupidavusrahastust tehakse kättesaadavaks järjest rohkem rahalist toetust. Komisjon kavatab toetada

³² Euroopa Komisjoni [rakendusmäärus \(EL\) 2020/1208](#).

³³ [Peamiselt Ühtekuuluvusfondist](#) ja Euroopa Regionaalarengu Fondist, vähemal määral Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist ning Euroopa Sotsiaalfondist.

kliimamuutustega kohanemisega seotud ning kohalikele ja piirkondlikele eripäradele kohandatud andme-, digi- ja arukate lahenduste kohalikul tasandil kasutuselevõttu. Selles tegevuses tuginetakse olemasolevatele algatustele ja vahenditele, nagu arukate linnade turg,³⁴ programmid „Digitaalne Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ ning arukate linnade väljakutse³⁵. Selleks et kaasata Euroopa inimesed otsesse kohanemistegevusse ja neid selles võimestada, kasutab komisjon Euroopa kliimapakti algatust ja kliimaalast haridust edendavat koalitsiooni,³⁶ et inimesi teavitada, innustada ja ühendada.

Kohalike ja piirkondlike ametiasutuste abistamiseks tugevdatakse ELi ja ülemaailmset linnapeade pakti. Selleks et aidata ametiasutustel minna kavandamiselt üle meetmete võtmisele, katsetab EL poliitika toetusvahendit, et abistada ametiasutusi ELi linnapeade pakti raames. Selle vahendi kaudu antakse otsest tehnilist abi, et aidata neil välja töötada ja rakendada kohanemisstrateegiaid ja -kavu. EL julgustab piirkondlikke organeid osalema ELi linnade tegevuskava ja kohalike kalandusvaldkonna tegevusrühmade kaudu veelgi rohkem kohanemiselase tegevuskava määratlemisel ning kaasab ELi linnapeade pakti Regionide Komitee esindajad.

Selleks et kliimamuutustega kohanemisest saadav kasu jaguneks laialdaselt ja võrdselt, on väga oluline, et vastupanuvõime saavutataks õiglasel ja ausal viisil. Kliimamuutused mõjutavad Euroopa piirkondi ja kodanikke vahetult, näiteks töökohtade kadumise kaudu sellistes kliimast mõjutatud sektorites nagu põllumajandus, kalandus ja turism. Eri piirkondade ja sotsiaal-majanduslike rühmade ebavõrdne avatus kliimamõjule ja haavatavus selle suhtes süvendab juba olemasolevat ebavõrdsust ja haavatavust³⁷. Kliimamuutuste mõju ei ole neutraalne. Meestel ja naistel, eakatel, puuetega inimestel, põgenikel ja sotsiaalselt tõrjututel on erinev kohanemisvõime. Kohanemismeetmete puhul tuleb nende olukorda arvesse võtta. Üha enam on vaja toetada haridus-, koolitus- ja ümberõppealgatusi, mille tulemusena luuakse keskkonnahoidlikke töökohti. EL edendab pikaajalisi majanduse mitmekesistamise strateegiaid ja poliitikameetmeid, mis võimaldavad töötajatel ümber kvalifitseeruda ja minna üle keskkonnasäästlikku majanduskasvu loovatesse sektoritesse ning mis samal ajal tagavad piisava ja kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu. Selleks on vaja parandada arusaamist kliimamuutuste mõjust töötajatele, töötajate tervisele ja ohutusele, hinnata mõju jaotumist ja kaasata tööturu osapooled. Tuge pakutakse Euroopa oskuste tegevuskava, noortegarantii, Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+) ning taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu.

Komisjon

- o suurendab toetust kohalike kohanemismeetmete kavandamisele ja rakendamisele ning loob ELi linnapeade pakti raames kliimamuutustega kohanemise toetusvahendi;*
- o toetab ESF+, Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpuse kaudu haridus- ja koolitusvõimaluste pakkumisega töötajate ümberõpet ja ümberkvalifitseerumist, et saavutada õiglane ja aus vastupanuvõime;*
- o jätkab kehtivate tööhõivet ja sotsiaalküsimusi käsitlevate õigusaktide rakendamise tagamist ning kaalub vajaduse korral uute algatuste esitamist, mis*

³⁴ <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu/?lang=et>

³⁵ <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/>

³⁶ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/education-climate-coalition_et

³⁷ Vt [Euroopa Keskkonnaameti aruanne](#) „Unequal exposure and unequal impacts“ („Ebavõrdne kokkupuude ja ebavõrdne mõju“).

suurendaksid töötajate kaitset kliimamõju eest.

2.2.3. Kliimamuutustele vastupanu võime lõimimine riikide eelarveraamistikesse

ELi liikmesriikide eelarveraamistikud hõlmavad kliimamuutuste ja looduskatastroofidega seotud eelarveriske ainult vähesel määral. Katastroofiabi andmine ja ülesehitustööd pärast äärmuslikke ilmastikunähtusi ning aeglaselt kujunevate nähtuste tekitatud kahju suurendavad valitsemissektori kulutusi, kaasa arvatud kindlustamata kahju hüvitamise kaudu. Tootmisvõimsusele avalduv mõju võib mõjutada negatiivselt majanduskasvu. Katastroofiohu juhtimine hõlmab protsesse ja vahendeid, mille abil eelnevalt käsitleda kliimaga seotud riske ja vähendada katastroofide tagajärgi. See peab kajastuma eelarve planeerimises ning valitsemises ja institutsioonilises korralduses. Katastroofiohu juhtimise rahastamist saab täiendada erasektori pakutavate riskijuhtimis- ja riskijagamisvahenditega, mis on kohandatud katastroofide ulatusele ja sagedusele. Võttes arvesse võimalikku mõju eelarve stabiilsusele, on vaja ohjata ka valitsemissektori võla pikaajalisele jätkusuutlikkusele avalduvaid riske.

Makromajandus- ja eelarvepoliitika vastupidavus eeldab paljude võimalike kliimastenaariumide kogu vahemiku arvessevõtmist majanduspoliitikas ning arusaama katastroofiohu juhtimisest³⁸. Põhjalikes riskihindamistes tuleks analüüsida kliimamuutusi käsitlevate võimalike stsenaariumide mõju ja tõenäosust. Väljatöötatud stsenaariumianalüüsi võib omakorda kasutada makromajanduslike muutujate stressitestides³⁹. Põhjalikud hindamised, milles analüüsitakse looduslikest riskidest tingitud põhilist majanduslikku mõju, tuleks teha kättesaadavaks ja hinnanguid eelarvele avalduva mõju kohta tuleks eelarve planeerimisel arvesse võtta. Katastroofiohu kvantitatiivsete hinnangute arvessevõtmine eelarvekavades aitaks teha rahalised vahendid kättesaadavaks kiiresti ja proportsionaalselt vajadusega. Nii ELi kui ka liikmesriikide sihtotstarbelised fondid ja vahendid, näiteks ELi solidaarsusfond,⁴⁰ võivad olla abiks katastroofijärgsete hädaabi- ja taastamisoperatsioonide rahastamisel, milles tuleb lähtuda vähemalt parema taastamise põhimõttest. Nende rahaliste panuste läbipaistvus võib pakkuda stiimuleid kohanemiseks ja vähendada moraalariski⁴¹.

Kliimamuutustega kohanemise ja vastupanuvõimega seotud eesmärged võetakse arvesse jõupingutustes, mida EL teeb COVID-19 pandeemiast taastumiseks. Majanduse taastamise toetamine jääb lühikeses ja keskpikas perspektiivis makromajandus- ja eelarvepoliitika keskseks eesmärgiks. Kulutuste (ka nende, mida tehakse riikide eelarvetest) suuruse ja laadi tõttu on veelgi olulisem, et olukord taastataks varasemast paremaks. Taaste- ja vastupidavusraha rahastust toetatakse liikmesriike nende majanduse taastamisel ja pikaajalise vastupanuvõime tugevdamisel. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad peaksid toetama investeringuid ja reforme, millega parandatakse kliimamuutustele vastupanu võimet kogu ELis. Vähemalt 37 % kavade alusel kättesaadavaks tehtavatest vahenditest tuleks eraldada kliimameetmetele, mille alla kuuluvad nii kliimamuutuste leevendamise kui ka nendega

³⁸ Kliima tundlikkus on hinnanguline vahemik – majanduspoliitika peab olema valmis olukorraks, kus üleilmased temperatuurid tõusevad konkreetse heitkoguse puhul palju rohkem, kui kõige tõenäolisemates stsenaariumides eeldati. Vt nt [CRESCENDO](#).

³⁹ Võrdlusstsenaariumid ELi positsiooni kohta maailmas 2040. aastal töötatakse välja komisjoni 2021. aasta aruandes, milles käsitletakse tulevikusuundade strateegilist analüüsi.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/et/funding/solidarity-fund/

⁴¹ Katastroofijärgse taastamis-, ennistamis- ja ülesehitusetapi ärakasutamine kogukondade vastupanuvõime suurendamiseks, lõimides katastroofiohu vähendamise meetmed füüsilise taristu taastamise ning elatusvahendite, majanduse ja keskkonna taaselustamise ([ÜRO Peaassamblee, 2016](#)).

kohanemise alased jõupingutused. Lisaks ei toetata taaste- ja vastupidavusrahadust meetmeid, mis kahjustavad oluliselt keskkonda,⁴² sealhulgas kliimamuutustega kohanemise eesmärgi saavutamist.

Komisjon

- *töötab välja viisid, kuidas mõõta kliimaga seotud riskide võimalikku mõju riigi rahandusele, samuti arendab ta välja kliimastressi testimise töövahendid ja mudelid ning peab liikmesriikidega arutelusid selle üle, kuidas võtta kliimamuutusi paremini arvesse riiklikes aruandlus- ja eelarveraamistikes;*
- *analüüsib ja arutab liikmesriikidega meetmeid, mille abil leevendada kliimaga seotud nähtuste mõju eelarvele ja vähendada eelarve jätkusuutlikkusega seotud riske;*
- *uurib koos liikmesriikidega, kas ja mil määral võiksid stabiilsus- ja lähenemisprogrammid sisaldada kliimamuutustega kohanemise mõõdet;*
- *edendab Euroopa Liidu Solidaarsusfondist ja muudest ELi fondidest toetatavate katastroofijärgsete hädaabi- ja taasteoperatsioonide paremat koordineerimist ja vastastikust täiendavust, et soodustada parema taastamise põhimõtte järgimist.*

2.2.4. Looduspõhiste kohanemislahenduste edendamine

Looduspõhiste lahenduste ulatuslikum rakendamine suurendaks kliimamuutustele vastupanu võimet ja aitaks saavutada mitut rohelist kokkuleppe eesmärki. Sinine ja roheline taristu⁴³ (vastandina hallile taristule) kätkeb endas mitmeotstarbelisi ja igal juhul kasulikke lahendusi ning toob nii keskkonnaalast, sotsiaalset ja majanduslikku kasu kui ka aitab suurendada vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes⁴⁴. Näiteks märg- ja turbaalade ning ranniku- ja mereökosüsteemide kaitsmine ja taastamine, linnade haljasalade arendamine ning haljaskatuste ja -seinte paigaldamine ning metsade ja põllumajandusmaa edendamine ja säästev majandamine aitab kohaneda kliimamuutustega kulutõhusal viisil. Väga oluline on sellistest lahendustest saadavat kasu paremini kvantifitseerida ning neid kõigi tasandite poliitikakujundajatele ja spetsialistidele paremini tutvustada, et suurendada nende kasutuselevõttu⁴⁵. Süsinikdioksiidi sidumise vallas töötab komisjon välja ka sertifitseerimismehhanismi, mis võimaldab usaldusväärselt jälgida ja kvantifitseerida paljude looduspõhiste lahenduste kliimaga seotud kasu.

Looduspõhised lahendused on üliolulised selleks, et säilitada heas seisundis veevarud, ookeanid ja mullad. Neil lahendustel peab olema suurem roll maakasutuse korraldamisel ja taristu planeerimisel, et vähendada kulusid, pakkuda kliimakindlaid teenuseid ja parandada kooskõla veepoliitika raamdirektiivi hea ökoloogilise seisundi nõuetega. Looduspõhiste lahenduste kasutamine sisemaal, näiteks muldade käsnaolise funktsiooni taastamine, parandab puhta mageveega varustatust ning vähendab üleujutuste ohtu. Ranniku- ja merealadel parandavad looduspõhised lahendused rannikukaitset ja vähendavad veeõitsengu

⁴² [Taksonoomiamääruse \(EL\) 2020/852](#) artikli 17 tähenduses.

⁴³ https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/benefits/index_en.htm

⁴⁴ Looduspõhised lahendused on looduse eeskujul loodud ja looduse toetatavad lahendused. Vt [komisjoni veebisait](#) ja [väljaanne](#) ning [nõukogu 16. oktoobri 2020. aasta järeldused](#).

⁴⁵ Selles töös võib aluseks võtta [ÜRO suunised, ELi toetatud teadusuuringud ja juhenddokumendid](#) ning Rahvusvahelise Looduskaitseliidu [looduspõhiste lahenduste üleilmse standardi](#).

ohtu. Samal ajal toovad need sellist kasu nagu süsiniku sidumine, turismivõimaluste loomine ning elurikkuse säilitamine ja taastamine.

Euroopa peab suurendama investeeringuid looduspõhistesse lahendustesse, et saada kasu kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise, katastroofiohu vähendamise, elurikkuse ja tervise seisukohast. Investeeringud looduspõhistesse lahendustesse peavad olema pikas perspektiivis elujõulised, kuna kliimamuutused võimendavad ökosüsteemidele avalduvat survet. Investeeringute tegemiseks saab kasutada programmi „InvestEU“ uusi ja uuenduslikke rahastamismeetodeid ja -tooteid,⁴⁶ ühtekuuluvuspoliitika programmidele ettenähtud sihtotstarbelist toetust ning ühise põllumajanduspoliitika raames investeeringutele, ökokavadele ja nõustamisteenustele antavat toetust. Süsinikku siduva majandamise algatusega edendab komisjon uut ärimudelit, mis hõlmab maakasutuspõhist süsinikdioksiidi sidumist, ning pakub muu hulgas rahalisi stiimuleid looduspõhiste lahenduste kasutuselevõtuks.

Komisjon

- *pakub tulevastel süsinikku siduvat majandamist käsitlevates algatustes välja looduspõhised lahendused süsiniku sidumise, sealhulgas selle arvestuse ja sertifitseerimise jaoks;*
- *töötab välja looduspõhiste lahenduste finantsaspektid ning soodustab selliste finantskäsitluste ja -toodete väljatöötamist, mis hõlmavad ka looduspõhist kohanemist;*
- *jätkab liikmesriikidele stiimulite pakkumist ja nende abistamist looduspõhiste lahenduste kasutuselevõtmiseks, tehes seda hindamiste, suuniste, suutlikkuse suurendamise ja ELi-poolse rahastamise kaudu.*

2.3. Kiirem kohanemine: kohanemise hoogustamine kõigis valdkondades

Selleks et kohanemismeetmeid saaks kiiremini rakendada, on vaja ressursse, mis on vastavuses väljakutse suurusega. EL suurendas kliimakulutuste osakaalu ajavahemiku 2021–2027 pikaajalises eelarves 30 %-ni, kusjuures üheks põhikomponendiks on kliimamuutustega kohanemine. Sotsiaalse mõõtme edasine tugevdamine ELi eelarves Euroopa Sotsiaalfondi kaudu tagab suurema toetuse kõige haavatavamate isikute kaitsmiseks. Kohanemisvajaduste rahuldamiseks vajalikke investeeringuid käsitlevate hinnangute kohaselt on Euroopas siiski suur kliimakindlate investeeringute rahastamise puudujääk,⁴⁷ mistõttu on vaja muid rahastamisallikaid. Euroopa Investeerimispank (EIP) teatas oma uues kliimaalases tegevuskavas,⁴⁸ et toetab täielikult ELi uut kohanemisstrateegiat ning töötab toetuse üksikasjad välja 2021. aasta lõpuks. EIP tagab, et kõik tema toetatavad tehingud on kliimakindlad, ning otsib aktiivselt investeerimisvõimalusi kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeliste tehnoloogiate, toodete ja teenuste arendamiseks ja kasutuselevõtuks.

Erinevused kliimamuutustega kohanemisel on suured ja suurenevad veelgi, mistõttu peame need kiiremini kõrvaldama. Euroopa Keskkonnaamet on seda küsimust oma kohanemisalastes hindamisaruannetes⁴⁹ regulaarselt rõhutanud. Edasimineku kohanemise

⁴⁶ Järgides samal ajal täielikult selle nõudluspõhist lähenemisviisi.

⁴⁷ EU-wide economic evaluation of adaptation to climate change („Kogu ELi hõlmav kliimamuutustega kohanemise majanduslik analüüs“), [BASE](#) (2016).

⁴⁸ Euroopa Investeerimispanka [kliimaalane tegevuskava 2021–2025](#) (vastu võetud novembris 2020).

⁴⁹ Viimati [linnade kohanemise kohta](#).

kavandamisel on endiselt aeglane ning rakendamine ja järelevalve veelgi aeglasemad. Praegused meetmed keskenduvad peamiselt teadlikkuse suurendamisele, institutsioonilisele korraldusele või poliitika kujundamisele, kuid füüsiliste lahenduste, näiteks rohkemate rohealade loomine kuumalainete mõju vähendamiseks või kanalisatsioonisüsteemide kohandamine paremaks toimetulekuks valinguvee ülevooluga, tegelikul rakendamisel jäädakse maha. Seepärast on käesoleva strateegia eesmärk suunata tähelepanu lahenduste väljatöötamisele ja kasutuselevõtule, aidata vähendada kliimariske, suurendada kliimamuutuste mõju vastast kindlustuskaitset ja tagada juurdepääs mageveele.

2.3.1. Kohanemislahenduste kasutuselevõtu kiirendamine

Rakendatavatele lahendustele juurdepääsu puudumine on üks peamisi kohanemist takistavaid tegureid. ELi raamprogramm ning kliimaalane teadmis- ja innovaatikakogukond⁵⁰ juba toetavad kohanemisega seotud innovatsiooni, kuid hiljutised analüüsid näitavad vajadust seda kiirendada⁵¹. Programmi „Euroopa horisont“ üks kavandatud missioone käsitleb kliimamuutustega kohanemist, sealhulgas ühiskondlikke ümberkorraldusi⁵². Missiooni raames katsetatakse integreeritud lahendusi, millega on võimalik saavutada 2050. aastaks visioon kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisest liidust, pannes rõhku kodanike kaasamisele. Neid lahendusi saaks seejärel laiendada ja kasutada nii Euroopas kui ka mujal. Missiooni ettepanekus on seatud eesmärk toetada 200 kogukonda ümberkujundava kohanemise lahenduste väljatöötamisel ning laiendada 100 vastupanuvõime saavutamise põhjalikku näidisprojekti (Deep Demonstrations). Programmi „Euroopa horisont“ raames on kavandatud ka mulla seisundit, kliimanetraalseid linnu ja ookeane käsitlevad missioonid, mis on otseselt seotud kohanemismetmetega⁵³.

Kiiresti on vaja lahendusi, mis aitaksid põllumajandustootjatel ja maahaldajatel kliimarisikidega toime tulla. Praeguste biogeograafiliste piirkondade piirid nihkuvad põhja poole ja merepinna suhtes kõrgemale, mis muudab taimkattemustreid ja ökosüsteeme ning põhjustab suuri nihkeid metsa- ja põllumaal. Puud ja põllukultuurid ei pruugi selliste muutustega sammu pidada, eriti kui sobivad elupaigad on killustunud. Üks lahendus on kasutada kohanemiseks paremini ära geneetilist mitmekesisust ja mittekahjulikke taimede geneetilisi ressursse, toetudes uusimatele teaduslikele andmetele. Seda on võimalik saavutada näiteks kohanemiskaalutluste parema integreerimisega metsade majandamisse. Komisjon hõlbustab sobiva kvaliteetse taimse paljundusmaterjali pakkumise laiendamist, et toetada kohanemist põllumajanduses, metsanduses ja maismaaökosüsteemide majandamises. Tuleb teha rohkem tööd, et aktiivse poliitika ja meetmete kaudu soodustada seemnete ja istutusmaterjali ühist riikidevahelist tootmist ja jagamist, milleks tuleb muuta metsapaljundusmaterjali turustamist käsitlevat direktiivi ning seemneid ja muud paljundusmaterjali käsitlevaid turustamisdirektiive⁵⁴.

Kliimamuutustele vastupanu võimega seotud otsuseid toetavad süsteemid ja tehniline nõustamine peavad muutuma kättesaadavamaks ja kiiremaks, et soodustada nende kasutuselevõttu. Komisjon toetab kiiret reageerimist võimaldavate lahenduste väljatöötamist otsustajate ja kohanemisspetsialistide jaoks. Sellised lahendused peaksid toimima

⁵⁰ <https://www.climate-kic.org/>

⁵¹ Kliimamuutustega kohanemisega seotud leiutiste osakaal oli 2015. aastal ligikaudu sama suur kui 1995. aastal, samal ajal kui kliimamuutuste leevendamise seotud innovatsioon peaaegu kahekordistus. Peale selle viiakse vaid väheseid kohanemisega seotud leiutisi ühest riigist teise ning patentitud teadmiste edasiandmist madala sissetulekuga riikidesse praktiliselt ei toimu ([Maailmapank](#)).

⁵² https://ec.europa.eu/info/publications/climate-resilient-europe_en

⁵³ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

⁵⁴ https://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/legislation/eu_marketing_requirements_en

finantssektorile, VKEdele või väikepõllumajandustootjatele sobival ajaskaalal ja neile kättesaadavate vahenditega ning tuginema Copernicuse ja muudest allikatest pärit olulistele andmetele. Natura 2000 alade eest vastutavad avaliku sektori asutused ja alade haldajad vajavad suuniseid sobivate kaitsemeetodite ja kohanemisstrateegiade kohta. Mahukad erasektori investeeringud kohanemislahendustesse suurendavad samuti pakutavate võimaluste valikut ja muudavad need kõigile taskukohasemaks. Kestliku majandustegevuse ELi taksonoomia⁵⁵ hõlmab kohanemist ning võimaldab ja ergutab erasektori rahaliste vahendite suunamist kliimamuutustele vastupanu võime suurendamisse.

Komisjon

- viib ellu programmi „Euroopa horisont“ kavandatud missiooni „Kliimamuutustega kohanemine“ ja muud kohanemise seisukohast asjakohased missioonid, nagu mulla seisundit, kliimanetraalseid linnu ja ookeane käsitlevad missioonid, kui need on heaks kiidetud;
- toetab uute kohanemislahenduste, sealhulgas kiiret reageerimist toetavate otsustusvahendite väljatöötamist, et täiendada kohanemisspetsialistide töövahendeid;
- lõimib kohanemisküsimused ajakohastatud suunistesse Natura 2000 ja kliimamuutuste kohta ning elurikkust soodustava metsastamise ja taasmetsastamise suunistesse ning tulevasse metsastrateegiasse;
- toetab senisest veelgi enam geneetiliste ressursside potentsiaali kaitsmist kliimamuutustega kohanemiseks, muu hulgas seadusandlike ettepanekutega seemnete tootmise ja turustamise kohta;
- arendab edasi kliimamuutustega kohanemisse panustavate kestlike majandustegevuste ELi taksonoomiat.

2.3.2. Kliimaga seotud riskide vähendamine

Vastupidavasse ja kliimakindlasse taristusse investeerimine tasub end ära. Taristu peab sageli vastu mitu aastakümnet, kuid suur osa olemasolevast taristust ei ole kliimamuutuste suhtes väga vastupidav. Selleks et vähendada õnnetuste ohtu ja et taristu oleks kulutasuv kogu oma kasutusea jooksul, peaksid taristuinvesteeringud olema kliimakindlad. See võib tähendada ligikaudu 3 % võrra suuremaid projekti algkuluseid, kuid kliimakindluse tehtavate investeeringute puhul on kulude ja tulude suhe umbes 1:4⁵⁶. Komisjon on välja töötanud põhjalikud kliimakindluse tagamise suunised uute suurte taristuprojektide jaoks. Suuniseid on ajakohastatud ja nende kohaldamisala laiendatakse ka teistele ELi fondidele⁵⁷. Erilist tähelepanu pööratakse elutähtsale taristule. Komisjon jätkab suuniste ajakohastamist ja laiendab neid olemasolevale taristule ning edendab nende kasutamist muude kui ELi rahastatavate projektide puhul. Samuti kasutab komisjon välispoliitika vahendeid, et edendada suuniste rahvusvahelist kasutuselevõttu. Komisjon on teinud koostööd Euroopa standardiorganisatsioonidega, et ajakohastada standardeid, millega reguleeritakse taristu ohutust ja toimimist muutuvast kliimas. Nad koostasid suuniseid standardite kirjutajatele ja algatasid katseprojektina 12 taristustandardi ajakohastamise. See tegevus hõlmab suurt hulka

⁵⁵ Kestliku majandustegevuse ELi taksonoomia. Lisateavet leiate siit.

⁵⁶ <https://gca.org/reports/adapt-now-a-global-call-for-leadership-on-climate-resilience/>

⁵⁷ ELi pikaajalises eelarves aastateks 2021–2027: InvestEU, Euroopa ühendamise rahastu, Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond ja õiglase ülemineku fond.

standardeid ja aitab kiirendada kohanemislahenduste standardimist⁵⁸. Komisjon julgustab liikmesriike kaasama riiklikku standardimist oma riiklike kohanemisstrateegiate rakendamisse, täienduseks ELi tasandi standardimistöole.

Kliimamuutustega kohanemise meetmed peavad suurendama koostoiimet laiemaga tööga katastroofiohu ennetamisel ja vähendamisel. Mõlemad pakuvad kliimarisikide juhtimiseks ja vastupanuvõimelise ühiskonna loomiseks mitmesuguseid üksteist täiendavaid lähenemisviise. Tavade, standardite, suuniste, eesmärkide, ressursside ja teadmiste suuremat sidusust saaks saavutada tihedama koordineerimisega riiklikul, ELi (liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames) ja rahvusvahelisel tasandil (Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku alusel). Komisjon kavatses teha kogu ELi hõlmava kliimarisikide hindamise, tuginedes oma ülevaatele loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud õnnetustest tulenevatest riskidest, mis võivad Euroopa Liitu tulevikus ohustada,⁵⁹ asjakohastele teadusprojektidele⁶⁰ ja projekti PESETA aruannetele,⁶¹ ning võttes arvesse eri sektorites kehtivaid eeskirju. Hindamisel pööratakse erilist tähelepanu terviseohtudele, ökosüsteemide haavatavusele, elutähtsatele taristutele, TEN-E ühishuviprojektidele⁶² ning TEN-T koridoridele ja probleemkohtadele. Asulareovee puhastamise direktiivi läbivaatamise raames aitab komisjon tegeleda valinguvee ülevoolu ja asulavee äravooluga seotud probleemidega, samuti jagab ta parimaid tavasid veereostuse vältimiseks üleujutustest ja põudadest põhjustatud tööstusõnnetuste korral.

Peame tegema rohkem selleks, et muuta Euroopa hooned kliimamuutuste mõjule vastupidavaks. Äärmuslikud ilmastikutingimused ja pikaajalised kliimamuutused võivad kahjustada hooned ja nende kliimamuutuste leevendamise potentsiaali, nt päikesepaneelide või soojusisolatsiooni kahjustused pärast rahehoogu. Samas saavad hooned pakkuda ulatuslikke kohanemislahendusi, näiteks kohalik veesäilitus haljaskatuste ja -seinte abil, mis vähendab linna soojusaarte mõju. Kliimamuutustele vastupanu võime on üks renoveerimislaine algatuse ja ringmajanduse tegevuskava peamisi põhimõtteid. Komisjon uurib võimalusi, kuidas paremini prognoosida negatiivset kliimamõju hoonetele ning integreerida kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutlused hoonete ehitamisse ja renoveerimisse keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumidega avalike hoonete jaoks, hoonete digitaalse logiraamatuga ning hoonete energiatõhususe direktiivi ja ehitustoodete määruse läbivaatamise protsessi kaudu.

Komisjon

- o täiustab kliimakindluse tagamise suuniseid ning edendab nende kasutamist Euroopas ja mujal;*
- o teeb kogu ELi hõlmava kliimarisikide hindamise ja paneb suuremat rõhku kliimakaalutlustele katastroofiohu ennetamisel ja ohjamisel ELi tasandil;*
- o tegeleb kliimaga seotud terviseohtudeks valmisoleku ja neile reageerimisega ELi tasandil, muu hulgas terviseohtusid käsitleva ELi raamistiku ja vajaduse korral*

⁵⁸ Et ajakohastada taristu ja seadmete ohutust ja toimivust käsitlevaid kehtivaid standardeid tulevase kliimatingimusi arvesse võttes. Standarditega edendatakse ka selliseid tehnilisi lahendusi, mis aitavad varasid muutuva kliimaga kohandada, nt haljaskatused ja -seinad.

⁵⁹ SWD(2020) 330 final https://ec.europa.eu/echo/news/european-commission-publishes-new-report-disaster-risks-eu_en

⁶⁰ [Näiteks](#) kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiohu vähendamise ühendamise või kliimamuutuste mõju doominoefektist tulenevate riskide teemal.

⁶¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>

⁶² [Läbivaadatud TEN-E määrus](#) sisaldab ühishuviprojektidele nõuet lõimida kliimamuutustega kohanemise meetmed nii projekteerimisetapis kui ka osana keskkonnamõju hindamisest ja asjakohasest keskkonnalubade andmisest.

kavandatava tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse kaudu;

- o suurendab koostööd standardiorganisatsioonidega, et tagada standardite kliimakindlus ja töötada välja uusi standardeid kliimamuutustega kohanemise lahenduste jaoks;*
- o toetab kliimamuutustele vastupanu võimega seotud kaalutluste lõimimist hoonete ehitamise ja renoveerimise ning kriitilise taristu suhtes kohaldatavatesse kriteeriumidesse.*

2.3.3. Kliimamuutuste mõju vastase kindlustuskaitse lõhe ületamine

Kliimamuutuste mõju vastase kindlustuskaitse lõhe on kliimaga seotud katastroofidest põhjustatud kindlustamata majandusliku kahju osakaal. See lõhe näib suurenevat aeglase kohanemismeetmete ja sagedasemate äärmuslike ilmastikunähtuste tõttu, samas kui kliimakindlustuse levik ei suurene⁶³. Lisaks vastavad teadaolevad kahjud madalamatele hinnangutele, mis ei kajasta tegelikke suundumusi. Kliimamuutuste mõju kujutab endast destabiliseerivat riski varadele ja ettevõtetele. Teataval määral saavad ettevõtted riske maandada, kui tulenev kahju on kaetud, sealhulgas riskide jagamise vahenditega nii riigisiselt kui ka piiriülevalt. Praegu on kindlustatud keskmiselt ainult 35 % kliimaga seotud majanduslikust kahjust, mõnel pool Euroopas koguni vaid 5 %.

Kindlustuse kasutamine riski ülekandmise mehhanismina kliimariskidega seotud rahalise kahju katmiseks võib olla esimene samm kriisile reageerimisest riskijuhtimise ja -ennetuse suunas. Kindlustussektori koostatud aruande kohaselt võib kindlustuskatte suurendamine 1 % võrra vähendada kliimaga seotud katastroofide kogukulu maksumaksjate või valitsuste jaoks 22 % võrra⁶⁴. Nii ELi kindlustussektor kui ka Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) on hoiatanud kindlustatavuse ja kindlustuse taskukohasusega seotud probleemide eest kliimamuutuste mõjust räsitud maailmas. Seepärast on oluline uurida ja edendada looduskatastroofide vastu kindlustamist liikmesriikides ning edendada riiklikke katastroofikindlustusskeeme, mis julgustavad kasutajaid investeerima kliimamuutustega kohanemisse. Sellele aitavad kaasa EIOPA välja töötatav looduskatastroofide vastase kindlustuskaitse tulemustabel ning avaldatavad suunised valitsustele⁶⁵. Lõpuks viib käesoleva strateegiaga loodav mehhanism kindlustuse leviku hindamiseni riigi tasandil ja soovitusteni selle suurendamiseks.

Dialog ja innovatsioon võivad oluliselt suurendada kindlustussüsteemide kliimamuutustele vastupidavuse potentsiaali. Komisjon hõlbustab koostööd ja arutelu parimate tavade üle kindlustussektori sidusrühmade vahel ning tugevdab dialoogi kindlustusandjate, edasikindlustusandjate, avaliku sektori asutuste ja muude sidusrühmade (nagu kinnisvaraarendajad ja taristuettevõtjad hoonestatud keskkonna puhul) vahel. Osana tulevases uuendatud kestliku rahanduse strateegiast uurib komisjon võimalikke edasisi meetmeid kliimaga seotud kindlustustoodete pakkumise valdkonnas. See hõlmab

⁶³ Euroopa Keskkonnaamet (2019), [Economic losses from climate-related extremes](#) („Kliimaga seotud äärmuslikest ilmastikutingimustest põhjustatud majanduslik kahju“).

⁶⁴ Lloyd's Global Underinsurance Report 2012.

⁶⁵ EIOPA [kindlustuskaitse lõhe tulemustabel](#) ja [aruteludokument](#).

finantsinstrumentidega seotud parimaid tavasid ajutiste turu- või kliimarisikide juhtimiseks ning uudsete ja innovaatiliste riski ülekandmise lahenduste potentsiaali⁶⁶.

Uuendatud kestliku rahanduse strateegia raames komisjon

- *aitab uurida looduskatastroofikindlustuse levikut liikmesriikides ning seda soodustada, näiteks suuniste abil, ning kutsub EIOPAt üles arendama oma looduskatastroofide vastase kindlustuskaitse tulemustabelit, mis võimaldab riigi tasandil hindamist;*
- *tugevdab dialoogi kindlustusandjate, poliitikakujundajate ja muude sidusrühmade vahel;*
- *teeb tihedas koostöös EIOPaga kindlaks riskijuhtimise finantsinstrumentidega seotud parimad tavad ja edendab neid;*
- *uurib finantsinstrumentide ja uuenduslike lahenduste laiemat kasutamist võimalust kliimast tingitud riskidega tegelemisel.*

2.3.4. Magevee kättesaadavuse ja selle kestliku kasutamise tagamine

Kliimamuutustele vastupanu võime saavutamiseks tuleb tagada magevee kättesaadavus kestlikul viisil. Vesi on vajalik paljude majandussektorite toimimiseks ja juurdepääs joogiveele kuulub inimese põhivajaduste⁶⁷ hulka, kuid paduvihmadel ja üleujutustel võib olla kogukondadele ja taristule laastav mõju. Euroopas esineb üha sagedamini olukordi, kus vett on kas liiga palju või liiga vähe. Arukas ja säästlik veekasutus nõuab murrangulisi muutusi kõigis sektorites. Komisjon seab selle prioriteediks veepoliitika raamdirektiivi ja üleujutuste direktiivi ühise rakendusstrateegia tõhustamise kaudu. Looduspõhised lahendused on eriti sobivad vastupanuvõime tagamiseks veega seotud kliimamõju suhtes. Kliimamuutused süvendavad veevarude jagamisega seotud probleeme ning nõuavad tihedamat, muu hulgas piiriülest,⁶⁸ koostööd kohanemismeetmete ja veemajandusega tegelevate asutuste vahel.

Samuti peame järsult vähendama veekasutust. Selleks edendab komisjon põuaohjekavade, mulla veesäilitusvõime suurendamise meetmete ja vee ohutu taaskasutamise laialdasemat rakendamist. Selleks et veekasutust tõhustada ja vee taaskasutamist suurendada, kavatses komisjon karmistada ökodisaini ja energiamärgistusega toodete, energiatootmise, elamute ja hoonete ning põllumajandustootmise suhtes kohaldatavaid nõudeid ning uurib veesäästu võimalusi tööstuskäitistes. Komisjon ja liikmesriigid peavad samuti ergutama üleminekut vett säästvatele tehnoloogialahendustele ja tavadele vee väärtust õigesti kajastava hinna kehtestamisega. Seda on võimalik saavutada selliste vahendite edendamise ja nagu veevarude jaotamine ja veekasutuslubade süsteemid ning keskkonnaalaste välismõjude kaasamisega. Põllumajanduses on vaja teadmispõhist lähenemisviisi ning nii kõrgtehnoloogilisi kui ka looduspõhiseid lahendusi, et tagada vee kestlik kasutamine. Liikmesriigid saavad riiklike ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade kaudu toetada täppispõllumajandust. Samuti peavad liikmesriigid tagama, et vee eest küsitakse õiget hinda kooskõlas veepoliitika raamdirektiiviga, et tarbijaid ei eksitataks toidu tegeliku hinna suhtes.

⁶⁶ Mehhiko Quintana Roo osariik sõlmis lepingu korallrahu kindlustamiseks, et kaitsta oma rannikut ja turismisektorit orkaanikahjude eest. 2020. aasta oktoobris põhjustas orkaan Delta esimese väljamakse – ligikaudu 700 000 eurot, mida kasutatakse korallrahu parandamiseks.

⁶⁷ Nagu seda kinnitab [Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõte 20](#), mille kohaselt kuuluvad vesi ja kanalisatsioon nende esmatähtsate teenuste hulka, millele igal inimesel peaks olema juurdepääs.

⁶⁸ Näited piiriülesest koostööst on [Reini jõe valgla](#) ja [Doonau jõe kaitse rahvusvaheline komisjon \(ICPDR\)](#).

Kliimamuutused ohustavad ka vee kvaliteeti. Stabiilne ja kindel joogiveega varustamine on esmatähtis ning see peab olema tagatud. Kliimamuutused suurendavad magevee saastumise ja akuutse reostuse ohtu selliste mõjude tõttu nagu jõgede väike vooluhulk, vee kõrgem temperatuur, üleujutused ja metsade kadumine. Oluline on lisada kliimamõjud (joogi)veemajanduskavade riskianalüüsis, töötada välja veeseiretehnoloogiad ja tagada jõgede minimaalne vooluhulk. Neil saab olema oluline roll vee kvaliteedi tagamisel ning piisava veehulga säilitamisel keskkonna ja kõigi inimeste jaoks. Samuti on oluline suurendada mulla võimet puhastada vett ja vähendada reostust.

Komisjon

- *aitab tagada kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise, kestliku veekasutuse ja -majanduse kõigis sektorites ja üle riigipiiride, parandades temaatiliste kavade ja muude mehhanismide, nagu veevarude jaotamine ja veekasutusload, kooskõlastamist;*
- *aitab vähendada veekasutust toodete veesäästlikkusnõuete karmistamisega, vee tõhusama kasutamise ja säästmise soodustamisega, põuaohjekavade laialdasema kasutamise ning mulla kestliku majandamise ja kestliku maakasutuse edendamise;*
- *aitab tagada stabiilse ja kindla joogiveega varustuse, kutsudes üles lisama kliimamuutustega seotud riskid veemajanduse riskianalüüsis.*

3. KLIIMAMUUTUSTELE VASTUPANU VÕIME SUURENDAMISEKS VÕETAVATE RAHVUSVAHELISTE MEETMETE TÕHUSTAMINE

Meie kliimamuutustega kohanemise eesmärgid peavad olema võrdväärsed meie üleilmse liidrirolliga kliimamuutuste leevendamisel. Pariisi kokkuleppes seati üleilmne kohanemiseesmärk ja rõhutati, et kliimamuutustega kohanemine on peamine kestlikule arengule kaasa aitav tegur. Kliimamuutustega kohanemist võetakse arvesse ELi ja liikmesriikide välistegevuse kõigis valdkondades, sh rahvusvaheline koostöö, ränne, kaubandus, põllumajandus ja julgeolek⁶⁹. Parimate võimalike tulemuste saavutamiseks peaks ELi ja selle liikmesriikide tegevus olema ühtne ja kooskõlastatud. Kliimamuutused ja julgeolek on omavahel seotud. Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja rõhutasid juba 2008. aastal, et kliimamuutused on ohtu mitmekordistav tegur, mis süvendab olemasolevaid pingeid ja ebastabiilsust⁷⁰.

EL kavatseb edendada kohaliku, riikliku ja piirkondliku tasandi lähenemisviise kliimamuutustega kohanemisel ja pöörab erilist tähelepanu kohanemisele Aafrikas, väikestes arenevates saareriikides ning vähim arenenud riikides. ELi välistegevus peab olema kohanemisega tegelemisel tõhusam, lähtudes humanitaarabi, arengu ja rahu omavahelisel seotusel põhinevast lähenemisviisist, et jõuda kõige ohustatumate, haavatavamate, konfliktialtimate või tõrjutumate kogukondadeni, jätmata kedagi või ühtegi paika kõrvale. On vaja konkreetseid kohandatud meetmeid, et leevendada kliimamuutuste ebaproportsionaalselt suurt mõju haavatavatele elanikkonnarühmadele ja inimõigustele⁷¹.

⁶⁹ Näiteks ohustavad äärmuslikud ilmastikuolud ja aeglaselt progresseeruvad kliimamuutused paljude Euroopa Liitu eksporditavate põllumajanduslike toorainete tootmist. Kohanemine ja kaubanduse mitmekesistamine on vajalikud sellisest ekspordist sõltuva elanikkonna toetamiseks.

⁷⁰ [S113/08 Climate Change and International Security](#) („Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek“).

⁷¹ [UNFCCC sundrändega tegelev rakkerühm](#) on teinud olulist tööd. Vt ka [Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegia](#) ja [puuetega inimeste õiguste strateegia](#).

Partnerriikidega peetava dialoogi eesmärk peaks olema suurendada kliimamuutustega kohanemise alast koostööd, mõista paremini kolmandate riikide kohanemisprobleeme ning edendada kliimamuutustega kohanemise meetmeid ja häid tavasid. Esikohale seatakse kliimamuutuste suhtes haavatavad riigid ja kliimameetmete valdkonnas eriti proaktiivsete partneritena tegutsevad riigid. EL rakendab Lääne-Balkani rohelist tegevuskava ja tugevaid partnerlusi oma naaberriikidega, eelkõige Vahemere piirkonnaga⁷².

EL on juba pikalt teinud koostööd teiste riikidega, et toetada kliimamuutustega kohanemist kõigil tasanditel. ELi kohanemisalase välistegevuse keskmis peab olema ÜRO kestliku arengu eesmärkides ja Euroopa rohelistes kokkuleppes kajastuv majanduslik, keskkonnaalane ja ühiskondlik arengumudel. See arengumudel põhineb vastupanuvõimel, planeerimisel, kohalike rühmade toetamisel, ennetamisel ja asjatundlikul otsustusprotsessil. Riiklikult kindlaksmääratud panused, riiklikud kohanemiskavad ja muud kliimaga seotud kavad (nt seoses elurikkuse, katastroofiohu vähendamisega) loovad kindla koostööplatvormi. EL saab õppida ka teistelt: paljud meie rahvusvahelised partnerid on olnud pikka aega kliimamuutuste vastases võitluses eesliinil ja neil on väärtuslikke kogemusi, mis võivad aidata suurendada Euroopa vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes.

Kliimamuutustega kohanemiseks on hädasti vaja täiendavat rahvusvahelist rahastust nii avaliku kui ka erasektori allikatest. Kavas on töötada välja uuenduslikud rahastamismehhanismid, et võimendada kohanemismeetmete erasektoripoolset rahastamist partnerriikides. Peale selle, et toetust kliimamuutustega kohanemiseks tuleb suurendada, peab kliimamuutustega seotud rahastamise suunama senisest enam kõige tõhusamatesse meetmetesse ning riikidele ja kogukondadele, kes on kliimamuutuste mõju suhtes eriti haavatavad ning vähem suutlikud tegutsema. Selleks et tagada ressursside eraldamine kliimamuutustele vastupanu võime suurendamiseks, on vaja tugevat poliitilist juhtimist, ühist rahvusvahelist tegevust ja pühendumust.

Tekstikast 2. Kliimamuutustega kohanemine Aafrikas⁷³

Nii EL kui ka Aafrika võitlevad kliimamuutuste vastu⁷⁴. Maailmapanga hinnangul võivad kliimamuutused ainuüksi Sahara-taguses Aafrikas põhjustada 2050. aastaks kuni 70 miljoni inimese rände. EL on juba võtnud kohustuse aidata Aafrikal kohaneda raskemate kliimaoludega, sealhulgas selliste looduspõhiste lahenduste kaudu, nagu suure roheline müüri algatus. Ajavahemikul 2014–2019 eraldas EL ligikaudu 3,4 miljardit eurot, et toetada kliimamuutustega kohanemist Aafrikas. EL toetab muu hulgas Aafrika kohanemisalगतust (Africa Adaptation Initiative), Aafrika Liidu ametit African Risk Capacity ning on käivitanud Aafrika teadus- ja innovatsioonipartnerluse.

EL toetab ja edendab partnerriikide tegevust kohalike, riiklike ja piirkondlike kohanemismeetmete ja katastroofiohu vähendamise strateegiate väljatöötamisel. Samuti jätkab EL koostööd Aafrika algatuste ja institutsioonidega, mis toetavad piirkondlikku kohanemist ja katastroofiohu juhtimist. Selles tegevuses on plaanis kasutada Euroopa tiimi lähenemisviisi ning püüda lõimida omavahel kohanemine ning arengu- ja humanitaarabi.

3.1. Suurem toetus rahvusvahelisele vastupanuvõimele ja valmisolekule

⁷² Vahemere piirkond on kliimamuutuste tulipunkt, kuna see soojeneb üleilmsest keskmisest 20 % kiiremini. See näitab, kui oluline on toetada kohanemispüüdlusi ELi lõunanaabruses.

⁷³ Aafrika on kliimamuutuste suure mõju ja vähese kohanemisvõime tõttu üks kõige haavatavamaid maailmajagusi ([IPCC neljas hindamisaruanne, 2. töörihm](#)).

⁷⁴ Tervikliku Aafrika strateegia suunas, [JOIN\(2020\) 4 final](#).

Partnerriikide toetamine kliimamuutustega kohanemisel hõlmab vahendite eraldamist, prioriteetide seadmist ja tõhususe suurendamist. Selleks tuleb rakendada kõikehõlmavaid riskijuhtimismeetodeid riikliku või sellest madalama tasandi kohanemispoliitika ja kliimakindla poliitika kaudu koostöös katastroofiohu juhtimise ning keskkonna- ja sotsiaalpoliitikaga. Toetamisel keskendutakse haldussuutlikkuse suurendamisele, kokkupuute ja haavatavuse hindamisele, andmete kogumise ja analüüsimise parandamisele, riiklikest prioriteetidest ja haavatavusest lähtuvate kohanemiskavade väljatöötamisele ning kliimakindlate struktuurireformide ja looduspõhiste lahenduste edendamisele, pidades silmas nendega kaasnevat hüvesid.

Kliimamuutused mitmekordistavad rahvusvahelist stabiilsust ja julgeolekut ähvardavaid ohte, mis mõjutavad eelkõige juba niigi ebakindlas ja haavatavas olukorras olevaid inimesi. Üha enam tunnistatakse, et kliimamuutused aitavad kaasa vägivaldseid konflikte soodustavate tingimuste loomisele⁷⁵. Kohanemismeetmed võivad olla väärtuslik vahend konfliktide ennetamisel ja lahendamisel. Ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides tuleks vastupanuvõime suurendamisel võtta arvesse inimarengu- ja kliimaeesmärke. Kohanemisstrateegiad, -programmid ja -projektid tuleks kavandada konfliktitundlikul viisil, et vältida pingete teravnemist. See on oluline, et vähendada kliimamuutustega seotud sundrände riski ning paremini mõista ja hallata kliimamuutuste, julgeoleku ja liikuvuse vahelisi seoseid⁷⁶.

Komisjon kavatseb kasutada kohandatud lähenemisviisi kliimamuutustele vastupanu võime suurendamiseks kogu maailmas. Koosõlas ÜRO uue linnade tegevuskavaga suurendab EL oma toetust kohalikele omavalitsustele. See hõlmab kohanemise kiirendamist ülemaailmse linnapeade pakti raames, kestliku ja vastupanuvõimelise linna- ja maaeluarengu edendamist, kogukonna osaluse toetamist kohalikult tasandilt juhitud kohanemismeetmete kavandamisel ja rakendamisel, suuremat tähelepanu mitteametlikele asundustele ning rahaliste vahendite suunamist kohalikele tasandile. EL kavatseb võtta kliimakaalutlusi arvesse ka selliste rahvusvaheliste ressursside puhul, mida ta haldab koos teiste partneritega. See puudutab näiteks rahvusvahelist kalapüüki ja elurikkuse kaitset väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel. Samuti kavatseb EL teha koostööd piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonidega, sealhulgas Antarktika vete elusressursside kaitse komisjoniga, et edendada kohanemist ja uute merekaitsealade loomist.

Euroopa Liit

- *suurendab toetust riiklikult kindlaksmääratud panuste ja riiklike kohanemiskavade väljatöötamisele ja rakendamisele ELi partnerriikides ning peavoolustab konfliktitundliku, ettenägeliku ja ennetava kliimamuutustele vastupanu võime ja kliimamuutusteks valmisoleku asjaomastes ELi välistegevuse poliitikasuundades ja vahendites;*
- *tugevdab ja laiendab ELi partnerriikide kohalikele omavalitsustele mõeldud kohanemistoetust ning töötab välja piirkondlikud programmid, sealhulgas ELi lõuna- ja idanaabruse riikide ning kandidaatriikide ja potentsiaalsete*

⁷⁵ Näiteks näitavad teadusuuringud, et kliimamuutustest tingitud ressursside nappus ja muutunud rändemustrid aitavad kaudselt kaasa konfliktidele, sealhulgas põlluharijate ja karjakasvatajate vaheliste kokkupõrgete tekkele.

⁷⁶ [Knowledge Centre for Migration and Demography](#) (rände ja demograafia teadmuskeskus), [Disaster Risk Management Knowledge Centre](#) (katastroofiohu juhtimise teadmuskeskus) ja [programm „Horisont 2020“](#).

kandidaatriikide jaoks;

- *lisab kliimamuutustega seotud kaalutlused tulevasse lepingusse, mis käsitleb mere elurikkuse kaitset ja säästvat kasutamist väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel.*

3.2. Rahvusvahelise rahastuse suurendamine kliimamuutustele vastupanu võime tugevdamiseks

On äärmiselt oluline määrata kindlaks uued ja innovatiivsed rahalised vahendid kliimamuutustega kohanemiseks ja vastupanuvõime suurendamiseks, eelkõige vähim arenenud riikide ja väikeste arenevate saareriikide jaoks. Üleilmselt suunatakse ligikaudu 93 % avaliku ja erasektori poolsest kliimarahastusest kliimamuutuste leevendamisse⁷⁷. Kliimamuutustega kohanemise rahastamine oli 2017. aastal keskmiselt 25 miljardit eurot aastas, kuid vajadused on hinnanguliselt kümme korda suuremad⁷⁸. EL ja selle liikmesriigid suurendasid 2019. aastal oma üldist kolmandatele riikidele mõeldud kliimarahastust 7,4 % võrra 21,9 miljardi euroni, millest 52 % kulutati ELi partnerite abistamisele kliimamuutustega kohanemisel⁷⁹. EL on pälvinud rahvusvahelist tunnustust kliimarahastuse ja eelkõige kohanemist toetava rahastuse suure osakaalu eest ELi rahvusvahelises koostöös ning on oluline seda tulevikus jätkata. Komisjoni eesmärk on lisada vahendeid ja kaasata senisest veelgi enam suuremahulist kohanemisrahastust, sealhulgas selliste uuenduslike mehhanismide kaudu nagu Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (EFSD+), ja võimendada nii kahepoolsete kanalite kui ka ELi liikmesriikide kaudu eraldatavaid vahendeid.

EL annab partnerriikidele sihtotstarbelist toetust, et aidata võtta kasutusele olemasolevaid ja uusi rahalisi vahendeid kliimamuutustega kohanemiseks. Muu hulgas aidatakse partnerriikidel saada kliimarahastust rahvusvahelistest allikatest, nagu Roheline Kliimafond ja kohanemistfond, ning tehakse koostööd mitmepoolsete arengupankade, finantseerimisasutuste ja erasektoriga. Erilist tähelepanu on vaja pöörata selle tagamisele, et rahalised vahendid jõuaksid arengumaade kõige haavatavamate kogukondadeni, näiteks nendeni, kelle institutsiooniline suutlikkus rahvusvaheliste rahaliste vahendite kasutamisel on traditsiooniliselt piiratud, eelkõige ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides. EL edendab rahastamisvahendite kasutamist, et suurendada kliimaga seotud katastroofiohu rahvusvahelise juhtimise rahastamist. Need vahendid hõlmavad avaliku sektori varade kindlustust, ettenägematute kulude reserve ja krediitdiliine ning riiklikku või erakindlustust. Samuti püüab EL edendada olemasolevate ja uute investeeringute kliimakindluse tagamist, alustades ELi rahalist toetust saavatest investeeringutest.

⁷⁷ [Climate Policy Initiative](#) (2019).

⁷⁸ <https://www.cas2021.com/documents/reports/2021/01/22/state-and-trends-in-adaptation-report-2020>

⁷⁹ See hõlmab nii üksnes kohanemist kui ka leevendamist ja kohanemist toetavat rahastust.

Euroopa Liit

- *seab eesmärgiks suurendada kliimamuutustega kohanemiseks ette nähtud rahvusvahelist rahastust ELi välistegevuse rahastamisvahendite kaudu ja erasektori investeeringute võimendamisega;*
- *edendab katastroofiohu rahastamise strateegiate väljatöötamist ja rakendamist, et suurendada partnerriikides makromajanduslikku vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes;*
- *toetab partnerriike selliste poliitikameetmete ja stiimulite väljatöötamisel, millega edendatakse kliimakindlaid investeeringuid, sealhulgas looduspõhistesse lahendustesse;*
- *parandab ELi välisinvesteeringute ja -tegevuse kliimakindluse tagamist.*

3.3. Üleilmse kaasatuse ja teabevahetuse tugevdamine kliimamuutustega kohanemise valdkonnas

Üha suuremat tähelepanu pälvivat kliimamuutustega kohanemist hoogustatakse ka rahvusvahelisel tasandil. EL on suurim Pariisi kokkuleppe raames võetavate ulatuslike rahvusvaheliste meetmete toetaja ning vastab ka tulevikus uutele üleskutsetele suurendada mitmepoolsust. See hõlmab koostööd Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe teiste osalistega, et tagada kliimamuutustega kohanemise ning kahju ja kahjustustega seotud küsimuste piisav käsitlemine rahvusvahelistel läbirääkimistel. Selle koostöö osana teeb EL Pariisi kokkuleppe raames teatavaks kliimamuutustega kohanemise kavad ja meetmed, lähtudes põhimõttest, et kliimamuutustega kohanemine ja nende leevendamine on võrdselt olulised.

EL on valmis struktureeritud dialoogideks, et jagada lahendusi, ning soovib teistelt õppida. ELil on ulatuslikud kogemused kohanemispoliitika rakendamisel. Copernicuse programmi laadsete teabeteenuste kaudu saab EL aidata partnerriikidel majandada loodusvarasid, hinnata kliimariske ja valmistada ette asjakohaseid lahendusi. EL osaleb aktiivselt rahvusvahelises ookeanide majandamises, jälgimises ja nendega seotud teadusuuringutes ning tegutseb üleilmsetes võrgustikes, nagu rahvusvaheline korallrahude algatus. On suuri teadmistelünki ja uuenduslikke lähenemisviise, mille puhul EL võiks õppida olemasolevatest kogemustest, näiteks kogukonna juhitud ja looduspõhise kohanemise valdkonnas. See on äärmiselt oluline äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide seisukohast, sest nemad seisavad juba praegu silmitsi suurte kohanemisprobleemidega. Samuti ühineb EL kohanemisega seotud üleilmsete ja piirkondlike algatustega, nagu Atlandi ookeani alaste teadusuuringute liit, ning toetab ja laiendab neid.

Kliimamuutuste mõju kaudsed tagajärjed ulatuvad üle riigipiiride ja kontinentide. Isegi kohalikult avalduval kliimamõjul on piirkondlikud või üleilmsed tagajärjed ning sellised piiriülesed kliimarisikid võivad jõuda Euroopasse. Näiteks võivad sadamataristu häired tõkestada või isegi sulgeda kaubateid (nii tooraine kui ka kaupade puhul), mis võib põhjustada dominoefekti rahvusvahelistes tarneahelates. Et lahendada probleeme, mis on ühised omavahel seotud ühiskondadele (nt ränne, konfliktid, sundränne), ökosüsteemidele (nt ühised valglad, ookean ja polaarpiirkonnad) ja majandusele (nt ülemaailmsed väärtusahelad), tugevdab EL oma kaubanduslepingutes koostööd ja dialoogi kliimamuutustega kohanemise teemal.

Euroopa Liit

- *esitab Pariisi kokkuleppe kohased kohanemiskavad ja -meetmed;*
- *siivendab poliitilist koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike partnerite ning partnerriikidega kliimamuutustega kohanemise valdkonnas;*
- *suurendab ELi mittekuuluvatele riikidele kättesaadavate kohanemisalaste teadmiste ja kohanemiseks vajalike vahendite kogumit ning edendab kohanemist rohelistes liitudes ja partnerlustes.*

4. JÄRELDUSED

Kohanemine on üleilmses kliimamuutustele reageerimises määrava tähtsusega. EL ja muu maailm ei ole praegu piisavalt valmis selleks, et kliimamuutuste mõju muutub üha intensiivsemaks, sagedasemaks ja laialdasemaks, eriti kui heitkogused jätkuvalt suurenevad. Peame kiiresti suurendama oma vastupanuvõimet kliimamuutuste suhtes – suurenenud teadlikkusest ja üldsuse murest tuleb liikuda edasi laiaulatuslike kohanemismeetmete suunas. Võttes arvesse teadusringkondade karme hoiatusi, kliimamuutuste mõju suuremat nähtavust Euroopas ja pandeemiast taastumist, on praeguseks saabunud otsustav hetk võtta meetmeid kliimamuutuste vastu ja tugevdada praeguste põlvkondade pärandit, et kaitsta tulevasi põlvkondi.

Uus ELi kohanemisstrateegia aitab saavutada kõrgemad kliimamuutustele vastupanu võimega seotud eesmärgid: 2050. aastal on EL kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeline ühiskond, mis on kliimamuutuste vältimatu mõjuga täielikult kohanenud. Seetõttu on kliimamuutustega kohanemine Euroopa rohelise kokkuleppe ja selle välismõõtme lahutamatu osa. Samuti on sellel kindel koht kavandatavas Euroopa kliimaseaduses. Uue strateegia eesmärk on tõhustada meetmeid kogu majanduses ja ühiskonnas, et liikuda lähemale visioonile, mille kohaselt on EL 2050. aastal kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeline, suurendades samal ajal koostõimet teiste poliitikavaldkondadega, nagu elurikkus. Selle visiooni elluviimiseks parandame teadmisi kliimamõjust ja kohanemislahendustest, et vähendada ebakindlust; hoogustame kohanemiskavade koostamist ja kliimariskide hindamist; kiirendame kohanemismeetmete võtmist ning aitame tugevdada kliimamuutustele vastupanu võimet kogu maailmas. Komisjon tagab, et strateegiat rakendatakse tihedas kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe muude elementidega.

Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles seda strateegiat toetama ning looma koos Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise liidu. Komisjon suhtleb üldsuse, linnade, ettevõtjate, sotsiaalpartnerite ja piirkondadega, et julgustada neid aktiivselt osalema selle strateegia rakendamises ja ühendama oma jõud kohanemisega seotud probleemide lahendamisel.